

ASSOCIATION DE LA FOUNDATION ETUDIANTE POUR LA VILLE-AFEV

Àmbit geogràfic: Estatal

Forma jurídica: Associació

Seu social: Barcelona

- 14 persones treballadores
- 150 persones voluntàries

NOMBRE DE PERSONES ATESES EN ELS SERVEIS D'ATENCIÓ A LES PERSONES:

- 380 a serveis a la infància i la joventut
- 150 a serveis de cohesió i dinamització social

www.afev.org

Breu història de l'organització

Som una delegació de l'entitat francesa que es va fundar a París l'any 1991, fruit d'un moviment d'educació no formal. L'AFEV Catalunya neix el 2008 com a projecte pilot al barri de la Barceloneta amb el projecte enTàndem i actualment tenim presència a diversos municipis de Catalunya i des del 2018 fins al 2023 també vam ser a València. Col·laborem en accions de solidaritat en territoris que pateixen vulneracions socioeconòmiques, la mentoria social i educativa és la metodologia que emprem per acompanyar a infants, adolescents i joves d'aquests territoris.

El projecte enTàndem de mentoria socioeducativa s'ha estès any rere any, consolidant-se a diversos territoris i començant de nou en d'altres. L'any 2017 vam posar en marxa Prometeus, un programa impulsat per l'Ajuntament de Barcelona a través de Pla de Barris per a la democratització dels estudis superiors a tres barris de la ciutat. A causa del seu èxit el programa es va ampliar l'any 2022 a tres barris més. La feina feta en el marc d'aquest projecte i l'expertesa acumulada de mentoria i en l'acompanyament de joves a la universitat ens va empènyer a llançar Unimmentor, un projecte de mentoria social universitària per a persones joves amb manca de referents universitaris en el seu entorn directe.

Missió

L'AFEV és una entitat sense ànim de lucre que actua contra les desigualtats socials i educatives en infants, adolescents i joves mitjançant el voluntariat jove. Acompanyem a persones que es troben en dificultats i treballem pel compromís social de les joves vers les problemàtiques socials. La nostra missió se centra en la lluita contra les desigualtats, l'acompanyament per reduir fractures socials, l'abordatge de l'exclusió educativa i la mobilització del jovent per crear comunitat. Des d'una perspectiva feminista, antiracista i interseccional, considerem l'educació com un bé comú que ha d'estar a l'abast de totes les persones. Treballem per materialitzar la igualtat de condicions en l'accés i el desenvolupament formatiu i personal de tots els infants i joves, posant especial èmfasi en aquells provinents d'entorns socials i familiars en majors dificultats i reforçant la capacitat d'actuar de les poblacions que acompanyem.

Descripció de l'activitat

L'activitat de l'AFEV a Catalunya es desenvolupa a través de tres projectes:

1. enTàndem: projecte de mentoria social i educativa on una persona jove voluntària fa de referent a un infant o adolescent en situació de dificultat personal o social. L'acompanyament es fa al llarg del curs escolar, 2 hores a la setmana. El voluntariat

que acompanya és prèviament format i rep un seguiment al llarg del curs per part de l'equip tècnic de l'AFEV.

2. Prometeus: programa comunitari que vetlla perquè les joves dels barris amb menys població amb estudis superiors de la ciutat de Barcelona puguin accedir a la universitat i cursar aquests estudis amb èxit. El programa actua en quatre fases: institut, transició, universitat i laboral a través d'acompanyament i activitats grupals, individuals i de mentoria socioeducativa. El compromís social per part de les joves és transversal al llarg de totes les fases.

3. Unimmentor: projecte de mentoria social universitària, en què una persona estudiant-mentora acompanya al llarg de tot el curs acadèmic a una altra estudiant-mentorada en la seva entrada i pas per la universitat. L'acompanyament es fa al llarg del curs escolar, de manera quinzenal.

DESCRIPCIÓ DE LA INICIATIVA PROPOSADA

UNIMENTOR, MENTORIA SOCIAL I EDUCATIVA A LA UNIVERSITAT

Breu descripció

UniMentor és un projecte de mentoria socioeducativa amb joves basat en acompanyaments individualitzats entre voluntariat universitari i joves que acaben de començar els seus estudis universitaris. El mentor/a està cursant els mateixos estudis que ha començat el mentorat/da i a la mateixa universitat, però en cursos més avançats.

El curs 2019-20 es va començar a desenvolupar en el marc de Prometeus i davant l'èxit demostrat del projecte, aquest curs l'hem començat a desenvolupar com a projecte propi, en col·laboració amb la Universitat de Barcelona, la Universitat Politècnica de Catalunya i la Universitat Pompeu Fabra.

La mentoria socioeducativa és una metodologia innovadora que es basa en l'acompanyament d'una persona voluntària a una altra en el seu procés vital, adquirint coneixements i habilitats (acadèmiques, emocionals...) amb l'objectiu de facilitar el seu desenvolupament personal i social i eixamplar els seus horitzons de possibilitat. La relació es basa en la construcció d'un vincle de confiança i es caracteritza per ser una relació voluntària per ambdues parts, en què la persona mentorada és la protagonista del procés i el mentor/a esdevé un referent positiu tant per al mentorat/da com per al seu entorn.

La mentoria també comporta el desenvolupament de competències personals i professionals per a les persones mentores, tant arran de la pràctica del compromís, com per la formació

i el seguiment professionalitzat que reben al llarg del procés. Trenca prejudicis i estereotips, fomentant la cohesió social i l'ús de la llengua catalana per garantir la igualtat d'oportunitats socioeducatives.

Les trobades de mentoria són quinzenals al llarg de tot el curs. El voluntariat passa per un cicle elaborat per l'entitat (selecció, formació, seguiment i avaluació), vinculat als objectius del Pla Nacional de l'Associacionisme i el Voluntariat. Actualment, s'està en procés d'auditoria per obtenir el Segell de la Mentoria de Qualitat de la Coordinadora de Mentoria Social.

Aportació de valor de la iniciativa

UniMentor és un projecte únic, ja que s'adreça específicament a estudiants amb pocs referents universitaris i provinent d'entorns vulnerabilitzats i les persones voluntàries-mentores cursen o han cursat els mateixos estudis que les mentorades i a la mateixa universitat. Es tracta, doncs, d'una mentoria quirúrgica i social.

Al llarg de l'acompanyament s'incideix especialment en l'adaptació als estudis superiors, de manera que es treballa el desenvolupament de processos d'aprenentatge, de coneixements, actituds o competències que els faciliten l'adaptació a aquesta nova etapa, però que també poden ser transferits a diferents àmbits del seu desenvolupament personal i social. També es treballa el coneixement dels recursos existents a la universitat, el funcionament dels seus estudis o la mateixa universitat, les relacions amb el professorat o el nou rol que han d'adoptar com a estudiants universitaris, així com el vincle amb la comunitat.

Necessitat a la qual respon

Actualment, tenir estudis postobligatoris i superiors és cada vegada més necessari per no trobar-se en el llinar d'exclusió social. Les desigualtats socials i educatives són una realitat present a la nostra societat, de tal manera que les característiques sociodemogràfiques dels estudiants, i en particular el seu estatus socioeconòmic i cultural, el gènere i l'origen ètnic o migratori estan estretament relacionats amb l'accés i el manteniment als estudis universitaris.

Segons dades del Ministeri d'Universitats (2022), el primer curs universitari és el més delicat de cara a la continuïtat en els estudis, ja que en els processos de transició les desigualtats també incideixen. Per aquest motiu, acompanyar aquestes trajectòries complexes i generar vincles sòlids és fonamental per millorar la inclusió a l'educació superior.

En aquest sentit, UniMentor s'adreça especialment als joves provinents dels grups socials més assetjats per les situacions d'exclusió i incideix especialment en l'adaptació als estudis superiors. Es treballa el desenvolupament de processos d'aprenentatge, de coneixements i competències i el coneixement de recursos i funcionament de la universitat per facilitar-los l'adaptació a

aquesta nova etapa i el seu desenvolupament personal i social en un sentit ampli. Per últim, la mentoria social i educativa permet la generació d'una figura de referència positiva cap a joves amb pocs o cap referent universitari.

Principals objectius assolits

General:
Fomentar la participació solidària i contribuir a la lluita per l'equitat educativa entre el jovent promovent el voluntariat social universitari i facilitant que joves en situació de vulnerabilitat cursin i finalitzin amb èxit els estudis superiors.

- Específics:
1. Facilitar l'adaptació dels joves en situació de vulnerabilitat a l'àmbit universitari a través de l'acompanyament individual d'una persona voluntària.
 2. Fomentar l'èxit educatiu en joves a partir de la generació d'espais d'acompanyament (mentoria) en els quals puguin desenvolupar vincles afectius i relacions saludables.
 3. Fomentar el desenvolupament de competències de les persones mentores i mentorades, el reconeixement de la diversitat cultural i el diàleg intercultural.
 4. Impulsar oportunitats de voluntariat social per a joves estudiants a través de projectes de mentoria i accions solidàries a la universitat que complementen el seu itinerari formatiu i contribueixen a la sensibilització vers la realitat social.
 5. Contribuir a la vinculació amb el món universitari, els seus recursos i la seva xarxa associativa, la generació de referents positius i la cohesió social a través de la mentoria.

UniMentor va començar amb una prova pilot el curs 2019-20 amb 4 parelles de mentoria. Des d'aleshores s'ha anat produint un creixement sostingut fins a les 30 parelles de mentoria actuals. En general, les parelles de mentoria es mantenen al llarg de tot el curs, tenint com a exemple el curs passat, que no

Principals resultats obtinguts

UniMentor va començar amb una prova pilot el curs 2019-20 amb 4 parelles de mentoria. Des d'aleshores s'ha anat produint un creixement sostingut fins a les 30 parelles de mentoria actuals. En general, les parelles de mentoria es mantenen al llarg de tot el curs, tenint com a exemple el curs passat, que només hi va haver un tancament prematur.

El curs 2023-24 un 79% dels joves van considerar que havien creat vincle d'amistat amb el seu mentor/a, exposaven que el seu mentor/a sempre els havia escoltat i un 94,7% van considerar que les trobades amb el seu mentor/a han estat útils. En un 2,7

sobre 3 van exposar que la mentoria els havia permès conèixer més bé el funcionament dels estudis i de la universitat, que havia contribuït a la seva motivació per a continuar estudiant i en un 2,6 sobre 3 que els havia ajudat a adaptar-se a la nova realitat dels estudis superiors i que havien guanyat seguretat en l'ús del català (o castellà, si no era la seva llengua materna). Les persones voluntàries observaven en les mentorades un increment de la motivació (2,3/3), les ganes i l'interès per a continuar estudiant (2,2/3) i l'autonomia. Pel que fa a la valoració general, el 78,9% dels joves van considerar que els havia agradat molt l'experiència i ho recomanarien a un amic/ga en un 2,8 sobre 3, mentre que el 70% de les voluntàries repetirien com a mentories i recomanarien el voluntariat en un 2,7 a un amic/ga.

UniMentor s'està desenvolupant des del 2019-20 en el marc de Prometeus.

Abast de l'experiència

UniMentor s'està desenvolupant des del 2019-20 en el marc de Prometeus i des del 2024-25 com a projecte propi. Actualment, s'està desenvolupant en col·laboració amb la Universitat de Barcelona, la Universitat Politècnica de Catalunya i la Universitat Pompeu Fabra. La majoria de mentorats/des provenen de la ciutat de Barcelona, dels barris del Besòs i el Maresme, la Verneda i la Pau, La Prosperitat, el Turó de la Peira-Can Peguera i Zona Nord. Actualment, estem treballant per teixir noves aliances per obtenir derivacions de joves provinents d'altres entitats o projectes.

El públic objectiu són estudiants universitaris de primer curs de fins a 25 anys amb una necessitat de suport i acompanyament en el seu pas per la universitat i amb voluntat, compromís i motivació amb el projecte. Pel que fa a les mentores, són persones d'entre 18 i 35 anys amb una actitud oberta, responsable, adaptable i amb ganes d'acompanyar a un altre estudiant.

Persones implicades en l'experiència:

- Treballadores: 2
- Ateses: 30
- Voluntàries: 30

Principals factors clau d'èxit

La gran expertesa de l'AFEV desenvolupant projectes de mentoria social i educativa amb infants, adolescents i joves és la principal clau d'èxit d'UniMentor, ja que ha permès que es posés en marxa des d'una base sòlida. En relació amb això, el treball en xarxa i comunitari previ de l'AFEV amb universitats, entitats i administracions de diferents territoris també ha facilitat la participació de tres universitats públiques i la incorporació de la dimensió comunitària en el projecte, factors clau de l'èxit de la iniciativa. Un tercer element important ha estat la posada en marxa a poc a poc del projecte, primer en el marc d'un projecte que ja estava en funcionament (Prometeus) i després com a projecte propi, ja que això ha permès que ja es tingués un co-neixement profund sobre els aspectes més rellevants a treballar en l'acompanyament en l'àmbit universitari. Un altre factor clau ha estat el fet de tenir un equip tècnic amb experiència amb mentoria, preparat per a desenvolupar el projecte i per poder fer un bon procés de selecció de les persones participants, una bona capacitat a les persones mentorades i un seguiment acurat de les relacions de mentoria al llarg de tot el curs. Per últim, la gran clau d'èxit del projecte és que la mentoria social i educativa és una metodologia que funciona, que té impacte tant en les persones voluntàries com mentorades i és apoderadora.

Dificultats i reptes superats

El principal repte d'aquest curs ha estat el propi desenvolupament d'UniMentor com a projecte propi, un repte que hem superat de manera positiva i que ens empeny a continuar avançant en la consolidació del projecte.

Un altre repte, present a tots els projectes de mentoria, és la cerca de persones participants (voluntàries i mentorades). Enguany, en relació amb la mobilització de voluntariat, la col·laboració que ja teníem amb les universitats i la seva implicació, així com els canals propis de difusió que ja teníem generats, ens ha facilitat molt poder trobar específicament totes les voluntàries provinents dels diferents estudis que necessitàvem. Pel que fa a les persones mentorades, hem assolit els objectius que ens plantejàvem, però de cara al curs vinent un dels principals reptes és el d'establir relacions amb nous agents derivadors, per a fer arribar l'acompanyament en mentoria a més persones joves.

Tot i haver teixit aliances amb les administracions públiques i les mateixes universitats per al finançament del projecte la continuïtat del projecte en termes de finançament, com en cada projecte social és un repte.

Elements innovadors que aporta la iniciativa

El principal element innovador del projecte és la mateixa mentoria social i educativa, perquè es basa en acompanyaments individualitzats per part de persones voluntàries. La mentoria també és innovadora perquè permet a les persones participants involucrar-se en la societat que els envolta i adquirir

competències que els seran necessàries i complementàries per al seu itinerari d'aprenentatge acadèmic i professional i també aplicables a la seva vida quotidiana. Un altre element innovador és que es tracta d'un acompanyament quinzenal al llarg de tot el curs escolar i amb possibilitat de continuïtat, fet que permet la construcció d'un vincle de confiança i l'aprofundiment dels processos de desenvolupament i aprenentatge. A més a més, es tracta d'una eina d'intervenció adaptada individualment a les necessitats de les participants, fent un "vestit a mida" per a cadascú. En aquest sentit, la mentoria permet que es produeixi un aprenentatge bidireccional entre mentor i mentorat, de manera que el seu impacte i beneficis es produeixen en ambdues parts de la relació i els situa com a agents actius en el desenvolupament del projecte. Tot això, però, no és possible sense els professionals preparats específicament per a desenvolupar projectes de mentoria.

Per últim, cal tenir present que UniMentor és innovador, d'una banda, per la dimensió social que aporta, és a dir, pel fet de dirigir-se específicament a determinats estudiants de la universitat des de la perspectiva de l'equitat educativa; d'altra banda, perquè es tracta d'una mentoria quirúrgica, que cerca voluntariat dels estudis específics de la persona mentorada, fet que permet realitzar un acompanyament molt proper i específic.

Principals factors que permeten la transferència i replicabilitat

La mentoria social té una llarga trajectòria a territoris com el Canadà o els Estats Units, però no és fins fa uns anys que ha començat a desplegar-se, progressivament, a Catalunya i altres territoris de l'estat espanyol. UniMentor s'ha construït sobre una llarga experiència de l'AFEV amb la metodologia de la mentoria en diferents contextos, bastint tot un engranatge d'intervenció en mentoria amb infants i joves en risc o situació de vulnerabilitat que, combinant diverses dimensions, ha donat lloc a una metodologia particular i eclèctica proporciona un model d'intervenció clar i molt treballat que es pot replicar en altres contextos i amb altres grups vulnerabilitzats. Amb el suport de la Coordinadora de mentoria social, entitat de segon nivell de la que formem part i hem ocupat la presidència entre 2019 i 2022, la metodologia està reconeguda en el territori català per part de les universitats i també les administracions públiques, cosa que facilita la seva implementació a nous territoris.

Així mateix, un altre dels aspectes fonamentals per a la replicabilitat és el treball en xarxa i l'estreta col·laboració entre entitats, institucions educatives i administracions. Des d'aquest treball comunitari és possible adaptar el projecte a cada realitat i organització i permet la complementarietat entre agents participants i l'aprenentatge compartit, com és el cas dels processos d'avaluació del projecte que fem conjuntament amb els ens derivadors i les universitats participants.